

MATKAKERTOMUS: NMKL:N 62. VUOSIKOKOUS

Pohjoismaisen elintarvikkeiden metodiikkakomitean (Nordisk Metodikkommitté för Livsmedel, NMKL) 62. vuosikokous pidettiin Ruotsin kansallisen komitean kutsusta 23. – 26.8.2008 Vads-tena Klosterhotell:issa Vadstenassa. NMKL:n hallinnollisia asioita käsittelevä alakomitea koontui ennen kokousta 21.8.2008.

Ennen kokousta oli myös Ruotsin kansallisen komitean 22.8.2008 Linköpingissä järjestämä seminaari mittausepävarmuudesta. Allekirjoittaneella oli esitys lainsäädännön mittausepävarmuusvaatimuksista. Seminaari oli mielenkiintoinen ja siinä käsiteltiin kattavasti mittausepävarmuuteen liittyviä aiheita, kuten mittausepävarmuuden arviointi, ilmoittaminen, ottaminen huomioon analyysitulosten tulkinnessa. Seminaarissa päätettiin pyytää pohjoismaisia akkreditointielimiä käsittelemään yhteistyökokouksissaan mittausepävarmuuden ilmoittamista analyysiraporteissa. Tällä hetkellä ei ole yhteispohjoismaista näkemystä eikä tarkempia sisämarkkinasuosituksia. Yhteinen pohjoismainen näkemys toisi edellytykset vaikuttaa eurooppalaiseen käytäntöön.

Vuosikokouksen yhteydessä kokoontui myös työryhmä, joka ylläpitää tietopankkia pohjoismaisista asiantuntijalaboratorioista ja niiden erikoisaloista (Nordiskt expertlaboratorienätverk, (<http://www.nmkl.org/db/>)). Christina Bäckman toimi kokouksen puheenjohtajana ja Suomesta osallistui myös Leena Lilleberg ja Tuula Pirhonen. Suomi toimii verkoston puheenjohtajamaana vielä kaksi vuotta. Muistio kokouksesta liitetään vuosikokousraporttiin. Näkemykset tietopankin tarpeellisuudesta ja käyttökelpoisuudesta menevät ristiin sekä maittain että aihealueittain. NMKL:n kansallisten komiteoiden tulee 1.12.2008 mennessä ottaa kantaa tietokannan tulleisuudesta esitettyihin kolmeen vaihtoehtoon:

- ylläpidetään tietopankkia sellaisena kun se nyt on ja lisätään linkit pohjoismaisiin kansallisiin vertailulaboratorioihin
- poistetaan mikrobiologiset ja aistinvaraisen arvioinnin menetelmät ja ylläpidetään pankkia vain kemiallisten menetelmien osalta
- luovutaan tietopankista ja korvataan se pohjoismaisten vertailulaboratorioiden katsauksella

Osallistujat

Vuosikokoukseen osallistui yhteensä noin 50 NMKL-jäsentä edustaen kaikkia Pohjoismaita. Lisäksi osallistui ÄK-FJLS:n elintarvikeosaston sihteeri Lene Breum Larsen. Työt oli jaettu neljään alaryhmään. Lisäksi oli yhteisiä asioita käsittelevä istunto. Suomesta osallistuttiin ala- eli subkomiteoihin seuraavasti, kaikki Evirasta:

- Subkomitea 1, hallinnolliset asiat: Taija Rissanen ja Harriet Wallin
- Subkomitea 2, mikrobiologiset asiat: Tuula Pirhonen
- Subkomitea 3, kemialliset asiat: Christina Bäckman, Taija Rissanen ja Harriet Wallin
- Subkomitea 4, aistinvaraisen arvioinnin asiat: Leena Lilleberg

Plenaari-istunto

Kokouksen plenaari-istunnon avasi NMKL:n puheenjohtaja Ole Bjørn Jensen kertomuksellaan. NMKL:n pääsihteeri Hilde Skår Norli raportoi kokoukselle toimintavuoden julkaisu- ja muusta toiminnasta, taloudesta jne. NordValin puheenjohtaja Sven Qvist esitteli NordValin toimintaa, joka tällä hetkellä keskittyy vaihtoehtoisten mikrobiologisten menetelmien validointiin ja sertifiointiin. On selvítettävä tarvitaanko vastaavaa toimintaa kemiallisten menetelmien (esim. allergenit ja mykotoksiinit) ja aistinvaraisen arvioinnin osalta.

Muut raportit vuosikokoukselle

- Raportit ÄK-FJLS:in elintarvikeosaston ja sen työryhmistä
- Raportti/CEN/TC 275 Food analys – Horizontal methods
- Kokemuksia kollaboratiivisen testauksen järjestämisestä

Kaikki raportit julkaistaneen vuosikokousraportissa.

NMKL:n projektityö

Käytiin läpi kaikki käynnissä olevat projektit. Todettiin, ettei ministerineuvostossa tapahtuneiden organisaatiomuutosten takia projektirahoja ole voitu hakea, poikkeuksena NMKL:n sihteeristö. Tästä syystä ovat lähes kaikki projektit NMKL:n itsensä rahoittamia. Pääsihteeristön ylläpitoon haettiin ja saatiin 500.000 Tanskan kruunua.

- NMKL:n tilastotieteellinen ryhmä on toiminut puutteellisesti. Otettava kantaa 1.12.2008 mennessä: tarvitaanko ryhmää ja jos tarvitaan on löydettävä uusia jäseniä (Suomen jäsen on Tapani Lyytikäinen).
- Peer verified methods (PVM): projektin vetäjä odottaa jäsenten (Suomesta Leena Saari) kommentteja 1.10.2008 mennessä ja viimeistelee sen jälkeen ehdotuksensa.
- Ohje lämpömittareiden kalibroinnista: projektin vetäjä jää eläkkeelle. Selvitettävä 1.12.2008 mennessä voiko joku muu projektijäsen (Suomesta Tiina Aaltio) ottaa vetovastuun.
- NMKL-koulutusta vuonna 2009: Otettava kantaa 1.12.2008 Ruotsin ehdotukseen, että koulutusta järjestetään varmennettujen vertailumateriaalien käytöstä (erityisesti systemaattinen virhe).
- Laadunvarmistusohje kemiallisille laboratorioille: alustava luonnos on olemassa. Projektijäsenet (Suomesta Christina Bäckman) täydentävät. Varattiin 25.000 Norjan kruunua projektikokoukselle.
- Saannon arviointi ja ilmoittaminen: projektikokous pidettiin 22.8.2008 (Suomen edustaja Eija-Riitta Venäläinen ei osallistunut). Kokouksessa laadittiin työsuunnitelma, jota saa täydentää 1.12.2008 mennessä. Proseduuri valmistunee 1.5.2009 mennessä.
- Kemiallisen analytiikan jäljitettävyyden: projektin vetäjää, Dag Grönningen:ä kehoitettiin laatimaan alustavan luonnoksen 1.2.2009 mennessä. Suomen edustaja projektissa on Leena Saari.
- Codex-projekti: menetelmäkriteerit: mahdolliset kommentit 1.10.2008 mennessä.
- NMKL-proseduuri nro 4: Kemiallisten menetelmien validointi: Menettelyohjetta täydennetään käytännön esimerkillä validoinnista.
- Kalan ja äyriäisten aistinvarainen arviointi: toivotaan suomenkielistä käännöstä.
- Aistinvaraisen arvioinnin mittausepävarmuus: projektiryhmä on kokoontunut ja työmateriaalia on jaettu. Suomen edustaja on Päivi Kähkönen.
- Aistinvaraisen arvioinnin datan raportointi: irrotetaan tämä osio edellisestä projektista; työ on aloitettu.

Subkomiteatyö

Tärkeimpiä kokouspäätöksiä (alustava päätösluettelo on saatavana allekirjoittaneelta):

Subkomitea 1 (hallinnolliset asiat):

- Valittiin Gunnar Forsgren aistinvaraisen arvioinnin alakomitean uudeksi puheenjohtajaksi.
- Vuoden 2009 budjetti: hyväksyttiin budjetti, jonka loppusumma oli 1.360.000 Norjan kruunua.
- NMKL:n asema virallisessa pohjoismaisessa yhteistyössä odottaa Tuula Honkanen-Buzalskin johtaman referenssilaboratoriotyöryhmän loppupäätelmiä. Työryhmä kokoontuu 16.9.2008.
- Päätettiin pitää NMKL:n painotuotteiden hinnat ennallaan.
- Hyväksyttiin NordVal:in säännöt.
- NMKL:n toimintasuunnitelmaan vuodelle 2009 lisättiin
 - että NMKL työskentelee aktiivisesti ei vain analyysimenetelmien, vaan myös laadunvarmistusohjeiden kanssa
 - että NMKL ottaa käyttöönsä asiakirjahallintasysteemin helpottamaan hallinnollisia töitä.
- Merkittiin tiedoksi NMKL:n laaja kansainvälinen yhteistyö sekä että NMKL johtaa oman sessionsa AOAC:n vuosikokouksessa syyskuussa 2008 ja että pääsihteeri on ehdolla AOAC:n hallitukseen.

- Otettava uudestaan kantaa 1.12.2008 mennessä Suomen ehdotukseen NMKL:n uudesta julkaisusarjasta "Teknisk specifikation". Vuosikokouksen mikrobiologit eivät kannattaneet ajatusta, koska arveltiin, että nämä "alemmat tason" menetelmät voisivat vahingoittaa NMKL-menetelmien hyvää mainetta.

Subkomitea 2 (mikrobiologia):

- Seuraavat menetelmät ovat loppusuoralla:
 - Koagulaasipositiiviset stafylokokit
 - *Clostridium botulinum* /botuliinitoksiini: referentti Miia Lindström on luvannut toimittaa päivitetty ehdotukset muihin maihin alkusyksystä. Sen jälkeen otetaan kantaa menetelmien validointiin.
 - *Clostridium perfringens*: menetelmäehdotus on odotettavissa 1.12.2008 mennessä.
 - *Brochothrix thermosphacta*: referentti (Elina Vihavainen) lähettää ehdotuksen kontaktihenkilöille 1.12.2008 mennessä.
 - Kalan mikrobiologiset tutkimukset: menetelmäehdotus tulee 1.12.2008 mennessä
- Sairautta aiheuttavat vibriot: menetelmää ei uusita. Asia poistetaan agendalta.

Päätettiin, että NMKL:n Listeria-menetelmä uusitaan teknisesti siten, että kuvataan miten menetelmän kvantitatiivista ja kvalitatiivista osaa voidaan suorittaa samanaikaisesti. Suomea pyydettiin 1.12.2008 ehdottamaan asialle referenttiä. Lisäksi päätettiin, että NMKL:n *Enterococcus* -menetelmä uusitaan. Nimettävä kontaktihenkilö 1.12.2008 mennessä.

Todettiin, että Taina Niskanen on päivittänyt *Yersinia pseudotuberculosis* tilanneraporttinsa. Päätettiin selvittää voitaisiinko *Y. pseudotuberculosis* sisällyttää NMKL:n *Y. enterocolitica* –menetelmään.

Mahdolliset uudet aiheet: Ruotsi ehdotti uudeksi NMKL-aiheeksi "PCR-analyysien laadunvarmistus". Otettava kantaa ehdotukseen 1.12.2008 mennessä.

Subkomitea 3 (kemia):

- Pakkausmateriaalien kontaminantit –aiheen raportojaksi valittiin Pirkko Kostamo
- Hyväksyttiin CENin okratoksiinimenetelmä adoptoitavaksi ja muokattavaksi NMKL-malliin. Pääsihteeri hoitaa.
- CENissä kehitetty tinamenetelmä, jonka lopullinen versio valmistunee syksyn aikana adoptoidaan ja muokataan NMKL-malliin. Pääsihteeri hoitaa.
- Metyylielohopean määrittäminen menetelmäehdotus (isotooppilaimennus-GC-ICPMS) on odotettavissa alkuvuodesta 2009.
- K-vitamiinimenetelmästä on meneillään esikokeilu. Lopullinen kokeilu on loppusyksystä. Evira osallistuu. Menetelmässä käytetään n-heksaania ja metyleenikloridia, mikä ei sovi Ruotsille ja Suomelle.
- Menetelmäehdotus histamiinin määrittämiseksi kalasta saataneen kommentoitavaksi alkuvuodesta 2009.
- Glykoalkaloidimenetelmää on uusittu ja se on lopputarkastusta varten valmis painettavaksi.
- Kasvisterolien ja –stanolien kaasukromatografinen määrittäminen täydennetyistä elintarvikkeista: referentti Päivi Laakson (Raisio) menetelmäehdotusta on kommentoitava 1.12.2008 mennessä. Menetelmän kokeilulle myönnettiin 50.000 Norjan kruunua.
- PAH-menetelmä tulee kokeiluun. Eviralla on käytössä oma menetelmä, joten osallistumisesta on luovuttu.
- Nitraatin ja nitriitin spektrofotometrinen määrittäminen elintarvikkeista. Menetelmäehdotus on hyväksytty kokeiltavaksi. Nimettävä kokeilulaboratorioita 1.12.2008 mennessä.
- Vanha kvalitatiivinen bentsoehappomenetelmä vuodelta 1979 peruutettiin.

Subkomitea 4 (aistinvarainen arviointi):

- Päivitettiin ja selvennettiin subkomitea 4:n työsuunnitelmaa.

- Aistinvaraisen arvioinnin alakomitean esite ja posterit: esite on valmis; posteria viimeistellään. Päätettiin, että jaetaan subkomitea 4:n esitettä mm. 9.-10.10.08 järjestävässä Ajan-kohtaista laboratoriorintamalla – tilaisuudessa.
- Otettiin uudeksi aiheeksi aistinvaraisen paneelin rekrytointi/harjaannuttaminen ja valvonta: työ aloitetaan vuonna 2009.
- Selvitetään mahdollisuudet aloittaa seuraavat työt (selvittäjä)
 - Viljatuotteiden aistinvarainen arviointi (Leena Lilleberg; projektin vetäjä Tuomo Tupasela ei ehdi vetää projektia)
 - Vihannesten ja hedelmien aistinvarainen arviointi (Leena Lilleberg)
 - Lihatuotteiden aistinvarainen arviointi (Camilla Bejerholm)
 - Laaduntarkkailutestien metodiikka (Steffen Solem)
 - Kalojen ja äyriäisten aistinvarainen arviointi QI-menetelmällä (Grethe Hyldig ja Leena Lilleberg)
- Gunnar Forsgren valmistelee kokeilun, jonka aiheena ovat binomiset testit.
- Juomaveden aistinvaraista laadunarviointimenetelmää (183, 2005) on korjattava mahdollisimman pian.
- Aistinvaraisen arvioinnin mittausepävarmuusprojekti jatkuu.
- Todettiin, ettei pohjoismainen asiantuntijalaboratorioverkostotietokanta ole nykyisessä muodossaan aistinvaraiseen analytiikkaan soveltuva.

NMKL:n seuraavat kokoukset:

- NMKL:n työvaliokunta kokoontuu helmikuussa 2009 Osllossa.
- Vuoden 2009 vuosikokous on 21. - 25.8.2009 Selfoss:issa Islannissa.

Yllä lueteltujen asioiden lisäksi käsiteltiin lukuisia muita asioita, joista kokoukseen osallistujat (Christina Bäckman, Leena Lilleberg, Tuula Pirhonen, Taija Rissanen ja allekirjoittanut mielellään antavat lisätietoja).

Suomen delegaation puolesta.

Harriet Wallin
NMKL:n Suomen kansallisen komitean puheenjohtaja